



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 416/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť J. R., Ž., zastúpenej advokátom JUDr. L. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 9 C 59/2010 z 25. apríla 2012, rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 Co 233/2012 z 21. novembra 2012 a písomným oznámením Krajskej prokuratúry v Žiline o vybavení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania sp. zn. Kc 1/13 z 22. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. apríla 2013 doručená sťažnosť J. R., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 C 59/2010 z 25. apríla 2012, rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 233/2012 z 21. novembra 2012 a písomným oznámením Krajskej prokuratúry v Žiline (ďalej len „krajská prokuratúra“) o vybavení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania sp. zn. Kc 1/13 z 22. februára 2013.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka podala na okresnom súde žalobu proti U. M. o náhradu škody v sume 300 000 €. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 59/2010 z 25. apríla 2012 žalobu sťažovateľky zamietol. Dôvodom jej zamietnutia bola skutočnosť, že sťažovateľka nebola aktívne legitimovaná na podanie takejto žaloby. Proti rozsudku súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie krajskému súdu, ktorý rozsudkom sp. zn. 7 Co 233/2012 z 21. novembra 2012 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu, ako aj proti rozsudku súdu prvého stupňa podala sťažovateľka podnet na podanie mimoriadneho dovolania, o ktorom na základe poverenia generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) rozhodla krajská prokuratúra tak, že ho odložila. Sťažovateľka svojou sťažnosťou podanou ústavnému súdu napáda rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, ako aj oznámenie krajskej prokuratúry, v ktorých vidí porušenie svojich práv.

K rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu a k oznámeniu krajskej prokuratúry sťažovateľka uvádza: „... v žiadnom prípade nesúhlasím s právnymi stanoviskami prvostupňového a odvolacieho súdu a ani s rozhodnutím Krajskej prokuratúry Žilina, v ktorom sa uvádza, že nebol dôvod na podanie mimoriadneho dovolania a neprináleží mi aktívna legitimácia na podanie návrhu na náhradu škody. Zdôrazňujem, že prvostupňový, odvolací súd aj krajská prokuratúra vyvodili nesprávny právny záver v otázke mojej aktívnej vecnej legitimácie, ktorá je zakotvená v ustanovení § 28 o § 31 Zákona o rodine a zároveň aj ustanovením § 18 a nasl. O. s. p.“

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1/ Základné právo sťažovateľky na spravodlivé, zákonné a objektívne súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR rozsudkom Okresného súdu Martin zo dňa 25. 4. 2012, sp. zn. 9 C 59/2010, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26. 11. 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 21. 11. 2012, sp. zn. 7 Co/233/2012, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26. 11. 2012 a písomným oznámením Krajskej prokuratúry Žilina o vybavení podnetu zo dňa 22. 2. 2013, sp. zn. Kc 1/13-7 porušené bolo.

2/ Písomné oznámenie Krajskej prokuratúry Žilina o vybavení podnetu zo dňa 22. 2. 2013, sp. zn. Kc 1/13-7, rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 21. 11. 2012, sp. zn. 7 Co/233/2012 a rozsudok Okresného súdu Martin zo dňa 25. 4. 2012, sp. zn. 9 C 59/2010 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie.

3/ Krajská prokuratúra Žilina, Krajský súd v Žiline a Okresný súd Martin sú povinní do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadosťučinenie sťažovateľke vo výške 5000 EUR na účet právneho zástupcu sťažovateľky.

4/ Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 132,64 Eur... na účet jeho právneho zástupcu JUDr. L. P...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv

a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ustanovenie § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde upravuje aj ďalší dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti na základe jej zjavnej neopodstatnenosti.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím štátneho orgánu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený tak možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorého by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 27/04, I. ÚS 158/05, IV. ÚS 300/08, IV. ÚS 158/09).

**1. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom okresného súdu
sp. zn. 9 C 59/2010 z 25. apríla 2012**

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý limituje právomoc ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach tak, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy použitím dostupných a účinných prostriedkov právnej nápravy.

Ústavný súd preto vychádzal z toho, že v právnej veci sťažovateľky rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 59/2010 z 25. apríla 2011, pričom proti tomuto rozsudku sťažovateľka podala odvolanie. V dôsledku toho bola námietka porušenia označených základných práv sťažovateľky uplatniteľná v rámci všeobecného súdnictva na základe dostupného a účinného právneho prostriedku nápravy a stala sa predmetom rozhodovania krajského súdu v rámci odvolacieho konania na základe odvolania sťažovateľky. V rámci odvolacieho konania krajský súd rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v rozsudku sp. zn. 7 Co 233/2011 z 21. novembra 2012. Ústavný súd preto zisťuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity nebolo v jeho právomoci preskúmanie rozsudku okresného súdu, pretože toto patrí do právomoci krajského súdu. V súvislosti s namietaným porušením označených práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05).

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 233/2012 z 21. novembra 2012

Sťažovateľka v tejto časti namietala porušenie svojich práv rozsudkom krajského súdu, teda odvolacieho súdu. V rámci predbežného prerokovania jej sťažnosti ústavný súd skúmal, či sú splnené podmienky jej prijatia na ďalšie konanie a či neexistuje zákonný dôvod na jej odmietnutie. V tejto súvislosti zoberal do úvahy, že jednou z podmienok prijatia

sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje jej zmeškanie odpustiť vzhľadom na jej kogentnú povahu (pozri napr. IV. ÚS 13/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Pri posudzovaní podmienky podania sťažnosti v dvojmesačnej lehote ústavný súd zistil, že napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 7 Co 233/2012 z 21. novembra 2012 nadobudol právoplatnosť 26. novembra 2012. Dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu uplynula 26. januára 2013. Sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 26. apríla 2013, teda zjavne po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako podanú oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. K porušeniu označených práv oznámením krajskej prokuratúry o vybavení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania sp. zn. Kc 1/13 z 22. februára 2013

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní zaoberal sťažnosťou sťažovateľky aj v časti namietajúcej porušenie označených práv v dôsledku nevyhoveniu jej podnetu na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom proti rozsudkom okresného súdu a krajského súdu.

V napadnutom oznámení krajskej prokuratúry konajúcej na základe poverenia generálneho prokurátora sa okrem iného uvádza:

«V prejednávanej veci ide o konanie, ktoré možno začať len na základe návrhu, nakoľko jeho predmetom je zaplatenie náhrady škody vo výške 300 000,- €. Žalobca okruh účastníkov vymedzuje v žalobe. ...

Nesprávne určenie okruhu účastníkov konania v sporovom konaní nemôže súd odstrániť z úradnej moci a nemôže o tomto nedostatku žalobcu ani poučiť v zmysle § 5 OSP,

pretože by išlo o poučenie o tzv. vecnej legitímácii, t. j. o tom, kto má byť podľa hmotného práva účastníkom konania. Poučenie žalobcu o tom, koho by podľa hmotného práva mal žalovať, totiž presahuje poučovaciu povinnosť súdu podľa § 5 OSP a je v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania. Z tohto pohľadu je bezvýznamné, že podľa hmotného práva by právo na náhradu škody mal uplatňovať niekto iný, než označený žalobca. V tomto prípade ide totiž už o otázku tzv. vecnej legitímácie (aktívnej - ak sa týka žalobcu, pasívnej - ak sa týka žalovaného), ktorá je predmetom dokazovania a ktorej nedostatok je dôvodom pre zamietnutie žaloby. ...

V preskúmvanej veci je zrejmé, že navrhovateľka, zastúpená advokátom JUDr. N. K., podala na Okresnom súde Martin nesprávnu žalobu, Snaha zameniť navrhovateľku za aktívne vecne legitímovaného syna A., bola neúspešná vzhľadom na neudelenie súhlasu zo strany odporcu. Nie je dovolené obhádzat' chýbajúci súhlas protistrany postupom podľa § 92 ods. 1 OSP, t. j. pristúpením aktívne vecne legitímovaného subjektu do konania a následným späťvzatím návrhu pôvodným, nesprávne žalujúcim účastníkom.

Z uvedených dôvodov som dospel k záveru, že podanie mimoriadneho dovolania proti Vami napádaným rozhodnutiam z dôvodu odňatia možnosti navrhovateľky konať pred súdom v dôsledku znemožnenia podať odvolanie proti uzneseniu z 25. 04. 2012, nie je prípustné. I prípadné zrušenie napádaných rozhodnutí a správny procesný postup pri rozhodovaní o nepripustení mal. A. do konania, by totiž v konečnom dôsledku nič nemohlo zmeniť na situácii, že by súd musel v konečnom dôsledku rozhodovať o návrhu J. R., ktorej však nesvedčí aktívna vecná legitímácia a návrh by musel byť bez ďalšieho zamietnutý. Prípadné mimoriadne dovolanie by tak neviedlo k náprave, len by predlžovalo spor a stav právnej neistoty a ako také je v danej veci neprípustné.

Pokiaľ ste v podnete na podanie mimoriadneho dovolania poukazovali na ust. § 28 a § 31 Zákona o rodine, § 18 a nasl. OSP a § 11 Občianskeho zákonníka, uvádzam, že žiadne z týchto ustanovení nerieši pre daný spor aktívnu vecnú legitímáciu. Práve z ust. § 19 OSP vyplýva, že i mal. A. R. bol spôsobilý byť účastníkom občianskeho súdneho konania, tzn. mal procesnú subjektivitu. V zmysle § 20 OSP nemal len procesnú spôsobilosť, tzn. nemohol pred súdom samostatne konať.

Vaše ďalšie námietky, týkajúce sa použitia mena „A.“ namiesto „A.“ a nesprávne uvedenie doby hospitalizácie mal. A. R., považujem pre preskúmvané konanie za irelevantné, nespôsobujúce nezákonnosť preskúmvaných rozhodnutí.»

Zákonné predpoklady na podanie mimoriadneho dovolania sú upravené v § 243e a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Z uvedených procesných ustanovení jednoznačne vyplýva, že ide o mimoriadny opravný prostriedok, využitie ktorého patrí výlučne generálnemu prokurátorovi.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na vyhovenie podnetu fyzických osôb alebo právnických osôb na podanie mimoriadneho dovolania neexistuje právny nárok, t. j. osobe, ktorá takýto podnet podala, nevzniká právo na jeho prijatie, resp. akceptovanie, a preto generálny prokurátor nemá povinnosť takémuto podnetu vyhovieť. Je na úvahe generálneho prokurátora rozhodnúť o tom, či podá, alebo nepodá mimoriadne dovolanie. Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že v okolnostiach prípadu sťažovateľky bolo písomné oznámenie krajskej prokuratúry o vybavení jej podnetu na podanie mimoriadneho dovolania sp. zn. Kc 1/13 z 22. februára 2013 zodpovedajúcim spôsobom zdôvodnené. Ústavný súd v tejto súvislosti viackrát vyslovil, že oprávnenie na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, II. ÚS 144/05).

Keďže nevyhovením podnetu sťažovateľky na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom proti namietaným rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľky, ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2013